

A TAPOLCAI PLECOTUS BARLANGKUTATÓ CSOPORT 2009. ÉVI BESZÁMOLÓJA

Összeállította: Szilaj Rezső

Munkánk a Keszthelyi-hegységben

Csodabogyós-barlang –Szél-lik rendszer (közös kutatási terület a Styx Barlangkutató Csoporttal)

A barlangrendszerben ez évben kétszer végeztünk bontást, április, illetve augusztus folyamán. Az előző évben feltárt, a Felső-Hágcsós-teremből lefelé nyíló járatrendszer kereszthasadékának felső végén próbáltunk továbbjutni, ahol jelentős huzat volt érezhető. Itt egy falról levált lapos kőtömböt véstünk szét, kb. 2 métert előreléptetve. A továbbiakban meglehetősen szűk, omladékkal elzárt repedés látszik, de bontása folytatható. A huzamosabb ideig tartó munkát sajnos meggátolta fúrógép-akkumulátoraink rossz állapota, gyors lemerülése.

A kereszthasadékból nyíló teremben is végeztünk bontásokat, de ezek az omladékokban hamarosan elakadtak.

Vaddisznós-barlang

A barlangban jelenleg radondetektor-cserét folytatunk, a bejárat alatti teremben, két detektorral. A mérések célja a korábban egy alkalommal észlelt magas érték okának megállapítása. Elképzelhető ugyanis, hogy tórium jelenléte okozta a kiugró adatot. Az eredményekről mindeddig nem kaptunk értékelést.

Dec. 19-én rövidebb bontásokat végeztünk a barlangban. Az Aha-terem előterében levő, egy alkalommal már bontott, lapos rést, ahol előző évben huzatot észleltünk, kitágítottuk. A végén azonban a lyuk elkanyarodik, és szűken lefelé folytatódik, így itt nem sikerült továbbjutni. (Lefelé ismert részek találhatóak, ezért arra nem érdemes bontani.)

Az Aha-terem bejárat felőli sarkában fúrógép segítségével sikerült járhatóvá tenni egy korábban sikertelenül vésett, lefelé menő hasadékot. Ez azonban négy méter után egy lejjebb fekvő, már ismert kürtőre csatlakozott rá.

A barlangból déli irányban kinyúló, 33 méter mélyen levő terem végén az omladék között néhány métert gurult a bedobott kő (2008-as megfigyelés). Elkezdtük az omladék kitermelését, de egyelőre még nem látszik jelentősebb folytatás, csak néhány kisebb lyuk.

Denevérészlelések:

2009. dec. 19-én 3 db kis patkósorrú denevért láttunk a bejárat alatti teremben. Egy szinttel lejjebb további 2, végül az Aha-teremben további egy példányt észleltünk ugyanezen fajtából.

November 7-barlang

A barlangban a 2008-as huzatmegfigyeléseket követően január végén fogtunk neki a feltárási munkáknak. Elsőként a Travis-folyosó alját kezdtük mélyíteni, ahol az omladékban hamarosan rések mutatkoztak, majd megnyílt egy kb. 4 m mély akna. Ennek alján újabb bontással oldalirányban néhány méter hosszú, lapos fülke nyílt meg, melynek aljzatából és végén levő hasadékból jól érezhetően áramlott fel a levegő. A bontást végül a nagy omlásveszély miatt kb. 7 m mélységben abbahagytuk.

A barlang délnyugati végpontján, az Omladék-teremhez csatlakozó felső járatokban is egy huzatoló helyre figyeltünk fel, ahol kis bontás után több métert estek a bedobott kövek. Kb. két méteres mélyítést követően Horváth Sándor és Czémán Szabolcs átbújt egy szűk lyukon, ahonnan visszatérve nagyméretű járatokról számoltak be. Ezt követően, némi vésés után Mészáros István és Szilaj Rezső is utánuk ment. Az első csapat időközben egy kő kifordításával bejutott egy nagyobb terembe. Innen már egyesült erővel folytattuk a kutatást és még két termet sikerült feltárni, néhány kisebb járat mellett.

Az új barlangszakasz 23 méter mélyen nyílik a barlang bejáratához képest és 25 méter mély. 150 m-nél több járatot tártunk fel ezen a részen. Az új járat lényegében a korábban ismert ÉK – DNy-i tektonikus hasadék folytatása, csak általában nagyobb méretekkkel. Néhol párhuzamos hasadékok is megfigyelhetők, a tágasabb terek feltehetően a köztük levő kőzettömeg elmozdulásával alakultak ki. A barlangra a nagy mennyiségű kőomladék jellemző, helyenként szobányi tömbökkel, máshol murvaszerű megjelenéssel. A falakon néhány helyen vasas kéreg maradványai láthatók.

A kutatóakna alatt 13 méteres, párkányokkal tagolt letörésen mászhatunk le, ide kapaszkodókötelet helyeztünk. Alul háromfelé ágazik a járat.

1. Egy kő alatt átbújva a régi részek alá vezető hasadékba jutunk. Ennek végén felmászva, kőtömbök mögött egy fülkébe lehetett belátni, a későbbi bontás után ez sajnos csak néhány méteresnek bizonyult.

2. A lemászással szemközti szűkület felett néhány métert előre lehet jutni a hasadékban, de a vége eléggé elkeskenyedik, lefelé vissza lehet jutni a fő járatba.

3. A fő járat a szűkület mögött található. Kövek között átbújva egy lejtőre érünk, mely egy terembe vezet. Ezt a felfedező Ács Jánosról, Tapolca nemrég elhunyt, népszerű polgármesteréről nevezték el. A terem alján egy nagyobb aknába lehet lemászni kb. 4 métert, de kicsit nehéz a kimászás. Ide kapaszkodókötelet helyeztünk el. A fal mellett, a terem ÉNY-i sarkában egy szűkebb hasadékba is

lecsúszhatunk, a hasadék belső részein még több métert lehet feltraverzálni, de vízszintesen előre sajnos beszűkül

Ha nem megyünk le végig a terem aljába, hanem a teteje felé haladunk, egy újabb, 5-6 méteres terembe láthatunk be. Az egyik lyukat kivésve, kötélletrával beeresztünk kb. 5 métert. Leérve néhány kő kiemelésével, egy szűkebb járaton visszajutottunk az előző terem alján nyíló 4 méteres aknába.

A kötélletra beszállásánál felfelé mászva egy harmadik terem található, melynek alját murvalejtő alkotja. Ennek a Murva-terem nevű üregnek a hossza meghaladja a 7 métert.

Február 8-án a jan. 31-én feltárt járat alján, a 4 méteres aknából kiindulva Czémán Szabolcs, Horváth Sándor és Szilaj Rezső néhány órás bontással négy letöréssel tagolt teremsort (széles hasadékjáratot) talált, melynek végét magas hasadék alkotja. (Ez a Hasadék-terem nevet kapta.) Végét egy átbújó mögött omlás zárta le. A feltárt rész becsült hossza 50 m volt, mélysége 20 m. A hasadék iránya itt már inkább É-D-i irányú, szemben a korábbi ÉNY-DK-i iránnyal.

Február 15-én a járat végi omlásnál felmászva Horváth Sándor egy eltömődött kereszthasadékra figyelt fel, melyet kibontva, hosszú folyosóba jutottunk. Ez egy „Z” törés után 4-5 méteres aknával végződik. (Kilátó.) Itt kötéllel lemászva magas cseppkőfolyással díszített terembe jutottunk, melynek mindkét oldalán párhuzamosan egy-egy kb. 10 méter mély hasadéka nyílik. Az egyik szabadon mászható, alján szűk bebújó után látszott a tágabbnak tűnő folytatás. Az akna tetején még négy métert sikerült vízszintesen dél felé kibontani. A másik aknába kötéllel ereszkedtünk le. Itt rövid bontással további négy méter mélyre jutottunk le egy kereszthasadékhoz csatlakozó oldott fülkében. A jól érzékelhetően alacsonyabb hőmérséklet alapján az akna a Jégverem nevet kapta.

Az elsőként talált folyosóba visszatérve, a folyosót függőlegesen megosztó álfenek déli végén egy néhány méteres teremszerű üregbe bontottunk fel, melynek alján több lyuk is vezet lefelé egy mélyebb aknába, illetve felfelé egy terembe. Ezeket idő hiányában már nem tártuk fel. A feltárásban Horváth Sándor, John Szilárd, Mészáros István, Piri Attila és Szilaj Rezső vett részt.

Ide febr. 22-én tértünk vissza és két terem jellegű üreget bontottunk ki a nagyméretű omladéktömbök között. Az egyikbe sajnos nem mindenki fért be.

Ugyanitt egy aknába kb. 5 métert lemászva három, a fal és az omladék között elhelyezkedő, néhány méter hosszú terembe jutottunk, köztük szűk összekötőkkel. A legészakibb terem mennyezete egy keskeny lyukkal visszacsatlakozik a felső járatba. A déli teremből (a lejárati akna alján) két átbújó kibontásával még két további üreget találtunk. A járatszakasban több továbbjutási lehetőség is van.

A Kilátónál 5 métert felmászva egy lyukon át tágas hasadékba jutottunk, melyben több mint 10 métert lehet még felfelé traverzálni. Itt szép cseppkődíszeik is láthatóak. A barlangnak ez az ÉNy-i része egyébként a cseppkővek és a

kipreparálódott zátonyszervezetek alapján már nem dolomitban, hanem mészkőben keletkezett.

A feltárásban Horváth Sándor, John Szilárd, Mészáros István, Piri Attila, Romhányi Balázs és Szilaj Rezső vett részt.

Febr. 21-én az Ács-terem és a Hasadék-terem közötti szakasz második aknájának alján bontottunk lefelé, de csak egy két méteres üreget találtunk. A hasadék teremben mintegy 3 métert sikerült a kőtömbök között lejutni a terem északi végén.

Febr. 28-án a kilátó alatti nagyobb aknában (Jégverem) egy kb.10 m hosszú kereszthasadékot tárt fel Bán Balázs és Tamás, valamint Horváth Sándor az aknát lezáró omladék megbontásával. Végét nagyobb kőtömb zárja el.

Márc. 1-én a Murva-teremben 3 métert jutottunk lefelé egy keskeny hasadékban.

Márc. 7-én a barlang legdélibb szakaszának mélypontján egy 3 méteres fülke bejáratát véstük át, de csak Horváth Sándornak sikerült bejutnia.

Márc. 29-én a legmélyebb részen, a Jégveremmel párhuzamos szűkebb aknában további négy métert sikerült lejutni. A folytatást omladék zárja el.

Okt. 17-én az Ács-terem alatti második akna aljáról kiindulva egy 6 méteres körjáratot találtunk a keleti oldalfalat alkotó kőtömbök megbontásával. Itt lényegében a szálkőfal és a nagyméretű omladék közti nagyobb hézagokról van szó.

Hasonló üregekre bukkantunk egy aknával lejjebb is. Itt a déli oldalon felmászva, rövid bontással egy négy méter hosszú járatot tártunk fel. Ezzel szemben, az üreg aljáról kiindulva egy kuszodában további 2-3 métert jutottunk előre. Ennek végét egy keresztben álló fal zárja le. E felett a kutatási hely felett még egy kis fülkét találtunk, ahol éppen fel lehetett állni.

Térképezés:

A nyár folyamán felmértük az Ács-terem alatti aknáig az újonnan feltárt részeket, néhány oldalág kivételével. Az eddigi hossz 128,5 m, a bejutás helyétől számítva -25 méteres mélységig. A barlang felmért hossza ezzel 247 m, mélysége 48,5 m, legnagyobb térbeli kiterjedése 64 méter.

A feltárt részek összhosszát min. 400 méterre becsüljük, így a barlang teljes hossza meghaladja az 500 métert, mélysége pedig legalább 80-90 méter.

A térképezés során hőmérsékletmérést is végeztünk digitális hőmérővel. Az Omladék-teremben, az új részek lejárataánál jún. 28-án 9,3 °C-ot mértünk, júl. 11-én pedig a terem közepén 9,2 °C -ot. Ugyancsak júl. 11-én, az Ács-terem felső részén 9,7 °C volt a hőmérséklet.

Nagy-töbri-barlang (Somos-barlang)

A barlangban két alkalommal végeztünk bontást. (IX. 19, XI. 15.)

Az első alkalommal a barlang hasadékanak ÉNY-i végét vizsgáltuk át, illetve a legmélyebb pontokat. (Horváth Sándor, Szilaj Rezső) A legerősebb huzatot a korábban is bontott mélyponton észleltük. E fölött két méterrel a hasadék lezáródását megbontva kb. 3 m hosszú, szűk üreget találtunk.

Az Óriás-terem végében feltraverzálva, a kövek között egy kb. másfél méter hosszan belátható, szabad hasadékrészt fedeztünk fel, ide azonban idő hiányában nem jutottunk be, azonkívül a bejáratot lezáró kövek is összeomlottak. Jelentősebb huzatot itt nem érzékeltünk.

Novemberben a barlang felső, omladékos részén Horváth Sándor és Botyánszky Zsolt egy kb. 5 méter hosszú, két kis üregből álló, a főhasadékból kiágazó járatot bontott ki. Ebből huzat is érezhető.

Horda-barlang

A barlangban ez évben semmilyen tevékenységet sem végeztünk.

Munkánk Tapolca területén

Plecotus 1-barlang

A barlangban ez évben semmilyen tevékenységet sem végeztünk.

Tapolcai-tavasbarlang

A Tavasbarlangban folytattuk a radondetektorok cseréjét az ATOMKI részére. Három helyen folyik mérés a barlangban: az irodahelyiségben, a Batsányi-teremben levő rácsnál és a csónakázó járat fordulójánál található kuszodában (Telefonfülkék). Az eredményekről mindeddig nem kaptunk értékelést.

Kórház-barlang

Jan. 24-én a Macska-ágban végeztünk kutatást. (Huber Ágnes, Piri Attila, Szilaj Rezső, Tinn József.) A Plózer István Vízalatti Barlangkutató Csoport vezetőjének, Szabó Zoltánnak közlése szerint ugyanis a Tavasbarlang Poszeidon-ága áthalad a barlangszakasz első terme alatt. Célunk annak felderítése volt, hogy ennek van-e kimutatható jele a Kórház-barlangban. Ezért hőmérsékletméréseket végeztünk az említett teremben és környékén. (A Tavasbarlang hőmérséklete valamivel magasabb, mint a Kórház-barlangé a nyitott, 20 C° körüli vízfelületek miatt.)

A felszín hőmérséklete 1,3 C° volt. Ez a lejtaknán keresztül hidegbeáramlást okoz a Macska-ág irányába.

A bevezető kuszoda végén, ahol beér az első nagyobb üregbe 17,6 C°-t mértünk. Az első terem előtti felbújónál 17,7 C°, a teremből kivezető járatban ugyanennyi volt a hőmérséklet.

Magában a teremben a déli fal mellett, ahol kisebb lyukak is vannak az oldalfal alján, 18,6 C°-t, ettől távolodva 2 métert 18,3 C°-t, 5 méterre 18,4 C°-t mutatott a hőmérő.

A mért adatok alapján a Macska-ág első termében kétségkívül erősebb a karsztvíz hatása a léghőmérsékletre, hiszen csaknem 1 fokkal melegebb a szomszédos barlangszakaszoknál. Utóbbiak is melegebbek azonban néhány tized fokkal a hasonló helyzetű Berger Károly-barlang hőmérsékleteinél. (Ott a belső részeken 17,4 C°-t szoktunk mérni.) Ez alapján a lejtaknán befolyó és a Macska-ág kuszodájának elején még jól érzékelhető hideg levegő nem gyakorol jelentős hatást a belső szakaszokra.

A Tavasbarlanggal való összeköttetésre utaló jelet a hőmérsékleten kívül egyelőre nem találtunk. A bűvárok elbeszélése szerint a Poszeidon-ág mennyezete ezen a szakaszon erősen omladékos, de felszakadás nyomait eddig nem találtuk a Kórház-barlang alján. Az első terem legmelegebb déli oldalán egy kb. 1 m²-es foltot megtisztítottunk az omladéktól, de itt csak lapos, rétegfelszín jellegű aljzatot találtunk. A kivezető járatszakasz bal oldalában látható kisebb lyuk kitágításával egy 1,5 méteres, kristályos fülkét tártunk fel, de továbbvezető, vagy lefelé vezető járat itt sem látszik.

Dec. 13-án a Tavas-ág első termében egy tizedfokos beosztású hőmérőt helyeztünk el, a későbbiekben rendszeresebb méréseket tervezünk itt.

Berger Károly-barlang

Feltáró kutatás, térképezés:

Jan. 25-én a nyugati járatrészek déli végpontján, az előző évben feltárt lapos fülke bal kéz felé eső kiágazását megbontva egy újabb alacsony üregbe jutottunk (Szilaj Rezső, Tinn József), melynek hossza kb. 4 m, iránya keleti. Ennek végén a járat kettéágazik. Balra, északra egy 3 méter után omladékhalomban végződő kuszoda található. Az omladék valószínűleg a MOA-terem előtti, leszakadt réteglapokból álló domb lábához tartozik. Jobbra, dél felé egy feltöltött járat indul, melynek aljából 5-10 cm-t felszedve lehet előrejutni. Az év hátralevő részében itt mintegy 6 m-t jutottunk előre, sajnos anélkül, hogy jelentősebb kiszélesedést találtunk volna. Ez a kitermelt anyag elhelyezését jelentősen megnehezíti.

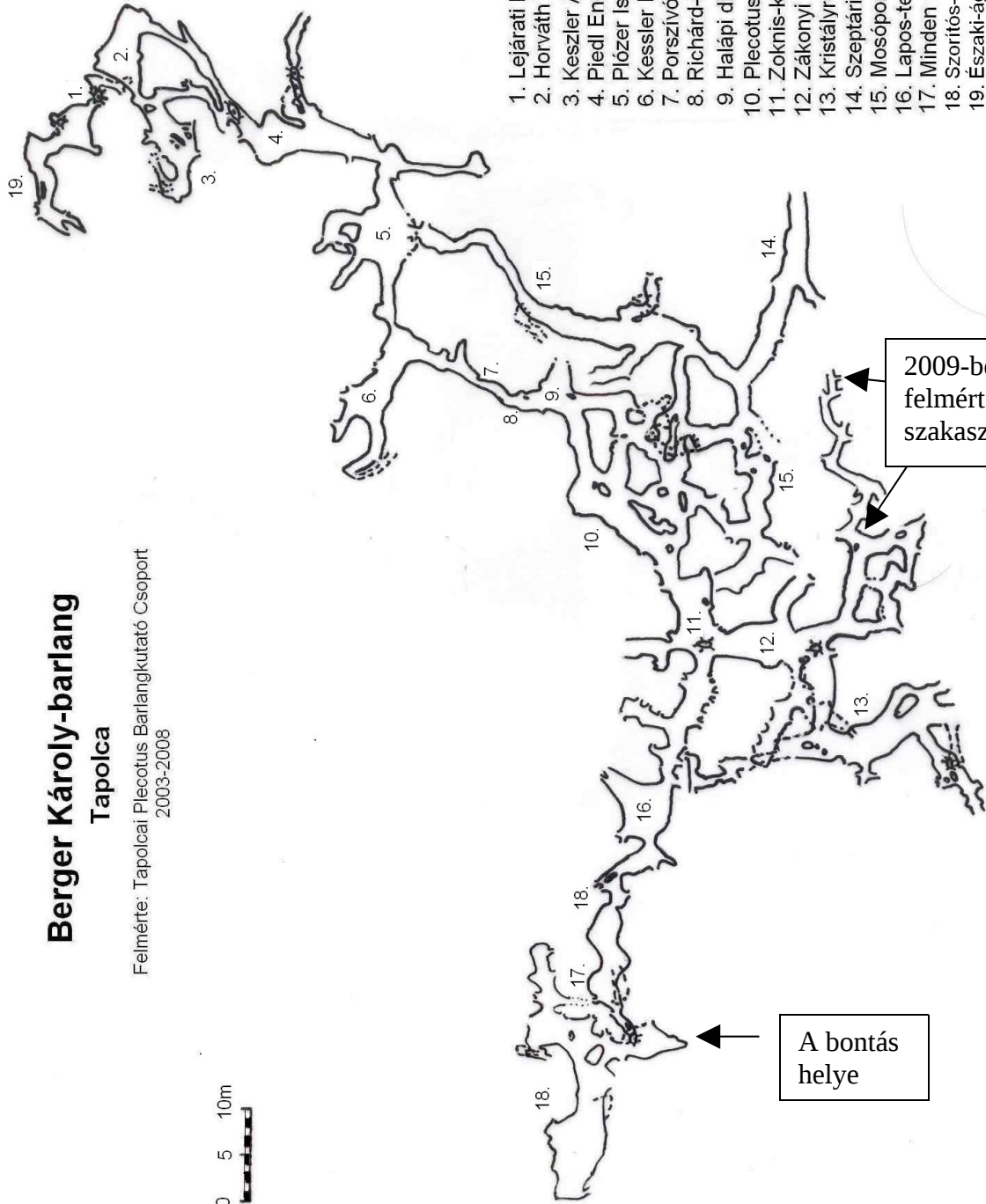
Máj. 18-án felmértük (Szilaj Rezső, Tóth Péter) a Zákonyi-teremtől délre eső labirintus még hiányzó keleti szakaszát. Ennek vége a térkép szerint a Szeptáriás-ágot közelíti meg. A járatszakasza hossza 27,5 m volt.

Berger Károly-barlang

Tapolca

Felmérte: Tapolcai Pleocotus Barlangkutató Csoport
2003-2008

0 5 10m

1. Lejárati kút
2. Horváth Tibor-terem
3. Keszler Aladár-terem
4. Piedl Endre-terem
5. Plózer István-terem
6. Kessler Hubert-terem
7. Porszivó
8. Richárd-lyuk
9. Halápi diákok terme
10. Pleocotus-ág
11. Zoknis-kürtő
12. Zákonyi Ferenc-terem
13. Kristályrezervátum
14. Szeptáriás-ág
15. Mosóporos-ág
16. Lapos-terem
17. Minden omladék anyja-terem
18. Szorítás-ág
19. Északi-ág

Hőmérsékletmérések:

2009-ben is folytattuk a 2002-ben elkezdett mérésorozatot a barlang négy pontján. Ehhez tizedfokos beosztású hőmérőket használtunk

Az idei adatok sajnos nem adnak ki összefüggő méréssort, hiányoznak a nyári-őszi mérések. Az ennek ellenére is megállapítható, hogy a hőmérséklet-változások a korábbi évekhez hasonlóak, azaz tavasszal hűlést, ősszel melegedést figyelhetünk meg.

Dátum	Hőmérséklet (Celsius)			
	Horváth-t.	Keszler-t.	Piedl-t.	Plózer-t.
2009.01.25	16,4	16,2	16,6	17,2
2009.02.07	16,5	16,2	16,4	16,8
2009.02.28	16,4	16,1	16,35	16,8
2009.03.08	14,4	15,8	15,85	16,4
2009.03.21	15,4	16,1	15,8	16,6
2009.05.18	15,5	15,3	15,3	16,2
2009.11.28	16,25	16	17,2	17,3
2009.11.29	16,25	16	17,2	17,3

